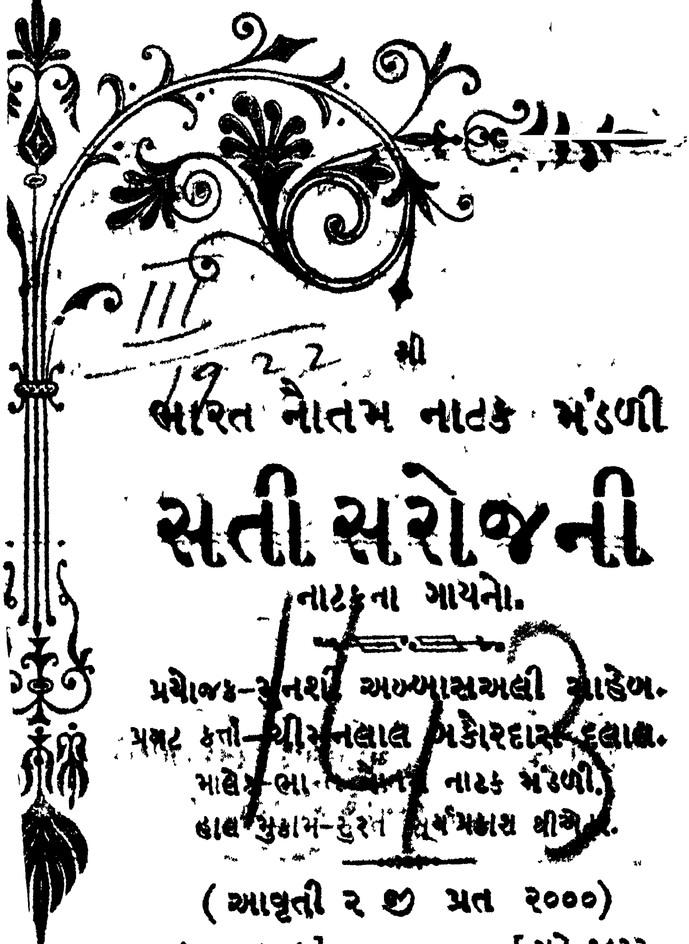

ભારત નૌતમ નાટક મંડળી

સતી સરોજની

નાટકના ગાયનો.

પ્રયોજક—મુનશી અબ્બાસઅલી સાહેબ.

પ્રગટ કર્તા—ચીમનલાલ ઠાકોરદાસ દલાલ.

માલેક—ભારત નૌતમ નાટક મંડળી.

હાલ મુકામ—સુરત સૂર્યપ્રકાશ થીએટર.

(આવૃતી ૨ જી પ્રત ૨૦૦૦)

સંવત ૧૯૭૮] [સને ૧૯૨૨

કીંમત રૂ. ૦—૪—૯

'દેશી મિત્ર' પ્રેસમાં મગનલાલ વનમાળીદાસે છાપ્યાં.
લીમડાચોક–સુરત.

પુર્વ વૃતાંત.

જયારે હીંદની ફલકુપ જમીન પર તવાયફ ઉલમુલકી અંધકારમય હુંટનો જમાનો હતો તે વખતે 'જલીલુલકદર મુઘલ' બાદશાહની હકુમતનું વહાણ કમનશીબની ઠોકરો ખાઇ રહ્યું હતું. તે સમય પરમાત્માએ નાનો ટાપુ ભુમધ્ય સમુદ્રના કિનારે એક નાની જંજીરા વીલાયતમાં વસવાવાળી કોમને હિંદની રક્ષા માટે મોકલી આપી તેજ વખતે રીયાસત સલીમગઢમાં પુરાંનો નવાબી તૌર હતો દીવાન શાપપ્રસાદના હાથનો પ્રજાની લગામ હોવાથી પોતાના મન માનતા કાળા કાયદા ફેલાવતો હતો તેના સામે રામનાથ નામે "હિંદ દરપન"ના એડીટરે પોતાના પત્રમાં પ્રજાની જાગૃતિ માટે લેખો લખી પ્રજાની આંખ ઉઘાડી જેથી દીવાને તેના ઉપર વારંટ કાઢી તેને પકડવા માટે નીકળવું ત્યાંથી આ પ્રયોગની શરૂઆત છે.

પુરૂષ પાત્રો.

ફીરોજ ઉલમુલ્ક—સલીમગઢનો અફીણી ખુશામતી પસંદ નવાબ.

શામપ્રસાદ-ક્ષત્રીય કુળને કલંક લગાડનાર સલીમગઢનો લુચ્ચો દીવાન

રામનાથ—એક સત્યવક્તા "હિંદ દર્પણ" પ્રેસનો ભલો એડીટર પાછળથી સલીમગઢનો દીવાન.

રહીમખાન—એક મુસ્લીમ શરીફ રામનાથનો વફાદાર દોસ્ત, પાછળથી સલીમગઢનો વઝીર.

જયદયાળ—'હિંદ દર્પણ' પ્રેસનો લાલચુ કામદાર.

હરીશ્ચંદ્ર—રામનાથનો પુત્ર-સત્યનીષ્ટ કોકીલાનો ભવીષ્યનો સ્વામી.

જલીલ—રહીમખાનનો આજ્ઞાપાલક પુત્ર.

કસ્તુરચંદ—એક મારવાડી ગ્રહસ્થ, મ્યુનીસીપલ કમીટીનો મેમ્બર, પાછળથી ખજાનચી,

મોતીચંદ—કસ્તુરચંદનો મુનીમ, કેસરનો ભવીષ્યનો ભરથાર.

બાદ સીપાઇઓ. દરબારીઓ, વેઈટરો, ઇન્સ્પેક્ટર, કોન્સ્ટેબલ, રેસીડેન્ટ. વીગેરે

સ્ત્રી પાત્રો.

સરોજની—એક શુદ્ધ ક્ષત્રાણી, રામનાથની સ્ત્રી.

મુમતાજમહાલ—નવાબની નેક ઓરત.

કોકીલા—દીવાનની પ્રેમાળ પુત્રી,

કેશર—કસ્તુરચંદની પુત્રી,

મણી
સાબેજા ફેરાન } લોં. સમ.જ.
તમાઝન

રમણી—નવાબની નામચીન નાયકા,

નસીબુનનીસા—એક કંચનીની છોકરી, નવાબની સગી મા.

બાદ વારાંગનાઓ. દાસીઓ, સાહેલીઓ વીગેરે.

સતી સરોજની નાટકનો ટુંકો સાર.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ પહેલો—રહીમખાન નામે એક મુસ્લીમ શરીફ પોતાના પુત્રને ધર્મની તાલીમ આપી રહયો છે. તેવામાં દરવાજે ઠોકવાનો અવાજ સંભળાતા જલીલ દરવાજો ખોલે છે કે તુરત એડીટર રામનાથ પોતાની સ્ત્રી સરોજની, અને પુત્ર કુસમચંદ્ર સાથે ગભરાતે અંદર દાખલ થાય છે. અને પોતાના દોસ્ત રહીમખાનને પોતાપર નીકળેલાં વારંટથી વાકેફ કરી પોતાની સ્ત્રી તથા પુત્રના રક્ષણનું કાર્ય રહીમખાન સાચવે આશ્રય નથી એમ સમજાવી પોતે પોતાના હિંદુ ભાઈની સાથે સરચાઇમાં મરવા માટે પોતાના બોલના કોલથી બંધાય છે, કે તુરતજ દીવાનને પોલીસો સાથે અવાજ સંભળાતા રહીમ રામનાથને ગુપ્ત દ્વારથી રવાના કરે છે બીજી બાજુ દીવાન વોરંટ લઇ આવે છે રામનાથની પુછપરછ કરતા રહીમખાન અજાણ પણું બતાવે છે પરંતુ સરોજની તથા કીસમચંદને જોઈ શંકાશીલ દીવાન રહીમખાનને; તેના હાથથી તેના પુત્ર જલીલને મારવા હુકમ કરે છે સરોજનીથી અત્યાચાર ન સહન થવાથી પોતાના પતીને પોતેજ ભગાડ્યો છે એમ કહી રહીમખાનને પોતાના પુત્રને સોંપી ગુન્હેગાર તરીકે પોતેજ ગીરફતાર થાય છે. જીવસી કેવલં ઈશ્વર ઇચ્છા

પ્રવેશ ૨—કસ્તુરચંદની પુત્રી કેશર સ્ત્રી સમાજમાંથી પુરૂષો પાસેથી પોતાના સંપુર્ણ હક્કો મેળવવા માટે જાગૃતીમાં ઝાંખી હીલચાલનો પ્રકાશ કરે છે, બાદ કસ્તુરચંદ મ્યુનીસીપલ કમીટીના પુરતાં સાધનો તઇયાર કરે છે. પશ્ચાત રહીમખાન આવી બનેલી

બાબલથી વાકેફ કરી રામનાથના પુત્ર કીશ્વચંદ્રની મદદ કરવા કસ્તુરચંદને વીનંતી કરે છે. કસ્તુરચંદ પોતે હીંદુ થઇ હીંદુની રક્ષા કરવા માટે પોતાના તન મન અને ધનથી બંધાય છે.

પ્રવેશ ૩—દીવાન હિંદદર્પન પત્રના મુકરદમામાં જયદયાલને લાલચમાં લપટાવી રામનાથનો પતો મેળવવા મોકલે છે. બાદ નવાબનું આગમન, દીવાનનું શરોજનીને પકડાવવું સુચન અને સરોજની જો રામનાથનો પતો ન આપે તો તેની લાજ લુંટવાનું અનુમોદન, પોતાના નિશ્ચય ઉપર દૃઢ રહેવા સરોજનીનું શુદ્ધ અંતઃકરણ, નવાબનો સરોજની પર બળાત્કાર, કુદરતનો કુદરતી ચમત્કાર રક્ષાદેવી બેગમનો જયકાર.

પ્રવેશ ૪—સલીમગઢ સ્ત્રી સમાજનાં મોતીની માશુકા કેશર કેશર કુંવરે મોતીને સ્ત્રીના કપડા પહેરાવી ચપરાસન બનાવવી બાદ સ્ત્રી મેમ્બરોનું આગમન. પ્રમુખ કેશર કુંવરે પુરૂષોનો બહિષ્કાર કરવાનું સુચન અને પોતાના પીતા મ્યુનીસીપલ કમીટીના મેમ્બર થવાના છે. ત્યાં જઇ જબરજસ્તીથી દરેકે વોટ આપવા જવું પણ. પઠાણીના હાથે મોતીના ગોળાનો પ્રકાશ અપ્સોસ સત્યાનાશ.

પ્રવેશ ૫—રહિમખાન પોતાના મકાનમાં કીશ્વચંદ્ર તથા તથા જલીલ સાથે ભુતકાળનું સ્મરણ કરતો બેઠો છે ત્યાં જયદયાળને કામદારોનું ઉશકેરાયલા ચહેરે દાખલ થઈ પોતાનો પગાર ચુકવી આપવા કહેવું ભલા રહીમખાનનું કીશ્વચંદ્રની મુસીબતનું દર્શન કરાવવું. પરંતુ હરામી જયદયાળનું કુડ, કસ્તુરચંદનું રૂપીઆ લઇ આવવું, રૂપીઆ આપવા જતાં અકસ્માત રામનાથનું આવી અટકાવવું અને જયદયાળના કાવત્રાથી પકડાવું कुसंगसंग दोषानांम काष्ट घंटावीटंबना

પ્રવેશ ૬—સલીમગઢ સ્ટેટ કોનસલમાં દીવાન રામનાથનો કેસ હાજર કરે છે, સરોજનીને તેનો જવાબ દેવા બેગમના મહેલથી બોલાવે છે, યદિ આમજ કહો કે દીવાનના ગોટાળાને જાહેર કરવા સરોજની આવી કોનસલના સર્વે મેમ્બરોને જાગ્રતિનું જીવન ભરે છે, દીવાન આરોપી છે. એમ સાબીત થાય છે. નવાબ પોતે આરોપી છે એમ કહેવું કોનસલે નવાબ પાસેથી અમીનુલ મીલકતનો ઇસ્લામી ઇલકાબ છીનવી લેવો નવાબ ગુસ્સામાં આવી પોતાની મસીનગન મંગાવા પોતાના હાથે કોન્સલને ઉડાવવા ઓર્ડર કરવો પરંતુ કેપ્ટન પારસી હોવાથી ચાલુ વાતાવરણમાં મળી પોતાના હીંદુ મુસ્લીમભાઇ ઉપર હાથ ચલાવવાનો સાફ ઇન્કાર તે કરપીણુ કાર્ય કરવા નવાબનું તૈયાર થવું. બેગમે આવી સરોજનીના બદલે પોતે ન્યાયનું બલીદાન થવાનો વીચાર સરોજનીનો મશીનગન સામે આત્મબળનો પ્રકાશ. ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૭—પોલીંગ સ્ટેશન મીઠુખાં નામી એક મુસ્લીમ રહીશ સાથે કસ્તુરચંદનો મુકાબલો કસ્તુરચંદની જીત બાદ બી સમાજે આવી જબરજસ્તીથી વૉટ કબુલ કરાવી પોતાની ફતેહનું વીજયગાન કરવું પાણીનું ઉલટું પરિણામ.

પ્રવેશ ૮—હીંદ દરપણ પ્રેસમાં આજે કોઇ પણ કામદાર કામ કરતો નથી અફસોસ! સ્વાર્થ તારું સામ્રાજ અસલ છે રહીમખાન કસ્તુરચંદની મદદથી મંગાવેલ કાગળોને મુકી પોતે કોઇ કામદારને લેવા જાય છે બાદ કીશ્નચંદ્રની નિર્દોષ પ્રાર્થનાથી ભગવાન કીષ્ણુચંદ પ્રગટ થઇ શાંતી આપવી ત્યાર બાદ દીવાન તથા જયદયાલનુ આવી કૃષ્ણચંદ્રને મારી નાખવાની યુકતી અજમાવવી રહીમખાંનનું આવી દીવાનને મારવાની તૈયારી એટલામાં બેગમ તથા સરોજનીનું આવવું દીવાનનું શરમાવવું. ટેબ્લો.

ડ્રોપ.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧—દીવાન શ્યામપ્રશાદની પુત્રી કોકીલા પોતાની સહચરીઓ સાથે પોતાના ઉદ્યાનમાં કુદરતના છુપા ખજાનામાં તાદ્રષ્ય દીગદર્શન કરી રહી છે. કર્મયોગે ક્રીશ્નચંદ્રનું હીંદ દરપણ પત્ર વેચતા આવવું તેની નીર્દોષ પ્રતિમાં દ્રષ્ટીગોચર થતાં આંતરીક પ્રેમ સ્ફુરણુ બાદ દીવાનના આવવાના સમાચાર સાંભળી ક્રીશ્નચંદ્રને સ્નાન કરવાની એક દેગમાં છુપાવવો દીવાને આવી કાંતીના હાથથી તેનો પત્તો મેળવી દેગના નીચે આગ સળગાવવાનો ઓર્ડર કરવો પરંતુ રામ રાખે તેને કોણુ ચાખે તેજ ટાઇમ પર ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ સાથે સરોજની તથા મુમતાજમહાલનું આવી પહોચવુ ક્રીશ્નચંદ્રનો બચાવ નવાબ તથા દીવાનનો ત્રાસદાયક તાદ્રષ્ય ચીતાર.

પ્રવેશ ૨—દીવાન શ્યામપ્રસાદ પોતાનો ગોટાળો દબાવી દેવા નવાબથી મસલત કરે છે, અને કસ્તુરચંદ ઝવેરી પાસેથી સોળ લાખ રૂપીઆના દાગીના બદલે બે કલાકની નવાબી કસ્તુરચંદને લખી આપે છે બાદ કોકીલા ક્રીશ્નચંદ્ર પાસે ગઇ છે, એમ બાવી કાંતીનું કહેવુ દીવાનનું તેની પીઠ પકડવા તત્પર થવું.

પ્રવેશ ૩—સ્ત્રી સમાજમાંથી કેશર તથા બીજી સહચરીઓ સાથે આવવું અને ગાડીવાલાથી તકરાર બાદ કસ્તુરનું આવવું અને ઝગડાનો નિકાલ કરી આપણી એક સ્ત્રીએ એ સુત્રને સમજાવવું.

પ્રવેશ ૪—રામનાથ કેદીઓ સાથે સ્ટેટ રેલ્વેની લાઇન બીછાવતો દ્રષ્ટીગોચર થાય છે સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટે આવી લાઇનની આડે આવનારી કબરને તોડવાનો ઇરાદો, રામનાથનો ઇન્કાર બતાબે ઇન્સપેક્ટર તથા દીવાને આવી કબર તોડવાનો રામનાથને કાનુની

હુકમ કરવો કેદીઓનો બળવો દીવાન પશાર, બાદ કબ્રસ્તાનની દેવી નાબૂતીએ આવી રામનાથને બચાવવો.

શેર.

હિન્દુકે હાથમે દીન ઇસ્લામકા પરચન.
અયે ગોસાનસી નાને અદય સરહદ મેશખમ.

પ્રવેશ ૫—કસ્તુરચંદનું કમેટીમાં જવા માટે ઇંગ્લીસ ડ્રેસમાં તૈયાર થવું બાદમાં ભંગીના જમાદારનું આવવું અને ચેરમેન સાહેબને ધન્યવાદ આપી જવું બાદ બેગમનું આવી નવાબી જુલમની ખબર આપવી.

પ્રવેશ ૬—કસ્તુરચંદની બે કલાકની નવાબી બેગમે આવી રેસકોર્સ થીએટર વગેરે પ્રજાને દુઃખ કરવાળા કળીયુગી સાધનો તોડી નાંખવાની વિનંતિ, કસ્તુરચંદનો ઇન્સાફ નવાબનો અકીણી ચીતાર. ટેબ્લો.

ડ્રોપ.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧—(રેંટીયાનું દીગ દર્શન)

ઇંગ્રેજી સરહદ પર હીંદ દરપન પ્રેસાલય, ત્યાં કેદીઓના ત્રાસથી દીવાને આવી આશ્ચર્ય યાચવો રહીમખાનને કેદીઓને સમજાવવા બાદ કોકીલાને જોઇ દીવાનનું કુશંકરાવું ને કોકિલાપર જબરજસ્તી કરી પોતાને ઘેર લઇ જવા વિચાર, ત્યાં રામનાથનું આગમન, દીવાને દગાથી રામનાથી સ્રી સરોજનીની લાજ નવાબે લુંટી છે એમ સમજાવવું અને તેનું સ્પષ્ટી કરણ સમજાવવા, દીવાનનું રામનાથ સાથે નવાબ પાસે જવું.

પ્રવેશ ૨—મોતી અને કેશરના ગાંધર્વ લગ્ન બાદ કસ્તુર ચંદને બનાવી પૈસા કઢાવવા ચુકતી કરવી બાદ કસ્તુરચંદનું

આવી મ્યુનીસીપલના ચેરમેનની જગા છોડવાનો વીચાર કરી રાજીનામાની અરજી લખવા જવું બાદ મોતીનું એક ગરીબના છોકરાને છોકરી બનાવી કસ્તુરચંદથી પઈસા લેવાનો વીચાર.

પ્રવેશ ૩—રમણી નામે વારાંગનાના મકાનમાં નવાબનું આગમન દીવાન સાથે રામનાથનું આવી પોતાની સ્ત્રીની લાજ લુંટી છે, પ્રશ્નના જવાબમાં નવાબનું હા, કહેવું, રામનાથનું ઇરકેરાઇ પંદર મીનીટની મુદત માંગી સરોજનીને જ્ઞાનની ચાબુકો મારવા જવું બાદ રમણીનો નોકર નશીબુન નીસાનો ભેદ ખુલ્લો થવો. અસ્તુ.

પ્રવેશ ૪—હીંદ દર્પણ પ્રેસમાં રામનાથે આવી સરોજનીએ પોતાની લાજ નવાબને શા માટે સોંપી એમ પુછવું, ભલી સરોજનીએ પોતે નિર્દોષ છે એમ કહેવું તે નહીં માનતા સરોજનીએ પોતાના હાથેથી મરવા માટે રામનાથે કહેવું આજ્ઞા પાલક સરોજનીએ તઈયાર થવું બેગમે આવી સરોજનીને બચાવી લેવી. નવાબ નઝરબંદ, અને દીવાન પકડાયો એવી ખુશ ખબર દેવી.

પ્રવેશ ૫—કસ્તુરચંદના લગ્ન બાદ છોકરીમાંથી છોકરાનું ફુટી નીકળવું આશ્ચર્યજનક દેખાવ અને પોતાની ભુલ માટે પસ્તાવો.

પ્રવેશ ૬—અંગ્રેજી રેસીડેન્ટના હાથથી બેગમ મુમતાજ મહેલ સલીમગઢની તાજદાર અને કદીમી કોનસલની જવાબદાર બને છે. રામનાથ દીવાન, રહીમખાન વજીર અને કસ્તુરચંદ ખજાનચી નીમાય છે, દીવાનને દેશનીકાલની સજા નવાબને જીંદગી સુધી નજર કેદ રહેવાનો હુકમ સત્યતાનો સુર્ય અન્યાય ના કાળા વાદળાને છેદી પોતાના સુવર્ણમય કિર્ણોથી સમાજમાં નવીન જીવન પ્રેરે છે. અસ્તુ. ડોપ

સતી સરોજની નાટકનાં ગાયનો.

પ્રભુ પ્રાર્થના.

બાલીકાઓ—

સુમરન કરત હું તુંમરા મોલા આલા બાલા
જાના માંના દાંના બારી તોહે સોહે શાહી
તારે તારે તુહી નૈયાકે દારુન...........સુમરન૦
હારે સારે જાન મુનીશ્વર તોરી કથા અપરમપાર
જ્ઞાની દાની તું ભગવંત.
ખોયાવો પાયાજો ભુલાવો જાનાજે તોહેકો નારાયણ...સુમરન૦

કેશર— (૧)

ધીરે ધીરે ઉંભરતે અનાર આઇ આઇ રસીલી બહાર
હરલે હવલે દે જોબના ઉભાર ધીરે ધીરે૦
લાખ છુપયે આંખ દીખાયે નયન લજાયે યે ન લજાયે
ખીંચે તાને હય ચોલીબી ઉજલી
રાખે રાખે મયને યે સંવાર, કયસે કયસે આવત હય બીચાર
ધીરે ધીરે૦

કેશર (૨)

કોઇ મર્દો એ દર્દોસે પાલા ન ડાલે
પડે રોટી પકાતે યે હાથોમે છાલે......કોઇ૦
છોટી બાતોંપે યે જુતા ઉઠાલે
નારી રોતી રહે ઓર ગરદન જુકાલે.
ઘરકી નારી રોતી છોડે, રન્ડીકે ઘર જાવે
અયસે બીગડે પુરૂષોકો તો રામજી સમજાવે...કોઇ.

કસ્તુરચંદ તથા મોતી— (૩)

હાં ચલો ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે જાયેંગે દોનો
રંગરેજી બોલેંગે
હાં ચલો ચેકમે થાલમેં રંગરેજીકી હમ પોથી ખોલેંગે
દાલ ભાતકો મોતી રંગરેજીમેં કયા હય નામ
શાક પુરીકા અર્થ બતાના ભી હય મારો કામ...ચલો૦
દુધકી રંગરેજી સીખલાવું દહીંકા નામ બતાવું
જરા શકાઇશો સારી રંગરેજી મય રીઝાઉં
મય ચીજોંકે નામ શીખાદુ રંગરેજીમેં સારે
મીઠુ હલદી મીરચી ઘી ઔર કયા હય શકરપારે...ચલો૦
શીષ્ય બને તુમ શેઠજી મારે હમથારો ઉસ્તાદ
દેઢ ટકેકા થારે આગે રખુંગી પરસાદ.

નાચનેવાલી— (૪)

બખ્ત યમીની તખ્ત નશીની, રખ્ત શમીની
અંજુમ નવરંગી કરમઅલ્લા, અંજુમ નવરંગી...બખ્ત
અફ્‌જલ આલા, સુબનવરઆલી, અહલીમુઅલ્લા
વ અજબ કમાલી ચહેરા રૂપેરી કયું ચંદા જમાલી
જીલ્લે શાનશા નહિ ગુલે ચમની
વાહ આલી જાહ વાલી જાહ, ઇશરની અંજુમ ને રંગી
કરમુલ્લા, અંજુમ નવરંગી.....................બખ્ત૦

સરોજની— (૫)

તેરે અંધેરેકો દુર કરને અરબકો માટે કમાલ નીકાલા
ખુદા ભી શયદા હુવા હય જીસ પર વો બયસા સાહેબ જમાલ નીકલા
ન બક્ષીયેગા ગુન્હા કે ઉમ્મત ઇલાહી ફીર કયા રહી મુરવત
લબે મુબારીકસેં અંશે આજામ પે ચેઢી, અવાલ સવાલ નીકલ

જો અયસે માલીકસે તુ હય ખદલા
તો તુજસે ખદલે ન તેરે ખાદીમ
જવા હે ઝુટ યે અગર કુછ સરોજનીકા ખ્યાલ નીકલા...તેરે૦

કેસર મોતી (૬)

તુઝીસે દીલ મીલા મેરા તું મોતી નયનકા મેરા
તુ હય મેરી મોટર ઔર મય તેરા મોટરવાલા
ઔર ડ્રાયવર દેખકે એકસીડેન્ટ ન હોવે ખાલા...તુઝી૦
તુ હય મેરા લડુ ઔર મય હું મથુરાકા પેંડા
છીન ન લેવે હાથસે મેરે કોઇ અંદર મુસ્ટન્ડ
નહીં જીયે હુગા હોગા નહીં મન બે વસ હોગા...તુઝી૦
મય નહીં મોતી પ્યારી કેસર તુ મેરી મોતી માલા
ઝપટકે કોઇ છીન ન લેવે મીસ્ટર પ્રીતીવાલા
અભીસે યે ગીલા હોગા તો આગે ક્યા ભલા હોગા...તુઝી૦

સ્ત્રી સમાજ— (૭)

જગમે સ્ત્રી જાતીકા નામ હો અપને સંપસે પુરાયે કામ હો
કેશર—છીનો મર્દો સમાન ઔર માયા પુરૂષ જાતીકી પલટ દો કાયા
સારી નારીકે મર્દ ગુલામ હો અપને સંપસ પુરાયે કામ હો.
પઠાની—સારે મર્દોકો ઘોડા બનાયગા ઉનસે ઓરતકી ગારી ખીચવાએગી
હમેરે હાથમે ઉનકા લગામ હો અપને સંપસે પુરા કામ હો.

રહીમખાન— (૮)

જો જંજીરે રહેમત હીલાની પડેગી
ઉસે અપની બીગડી બીનાની પડેગી.
જો પહોંચાની હો કુદરત યે અર્જ ઉસ તક
નહી આંસુઓકી બહાની પડેગી.

મેરી હીમ્મતે જરૂપ ઓ અર્શવાલે
કહાં તક તુજે આંજમાની પડેગી
તેરે વાસ્તે હર મુસીબતમેં ગરદન
મુજે ઝેરે ખંજર ઝુકાની પડેગી.
ચલો કૃષ્ણ કબે મેં ઝમ ઝમ સે હોરી
તુમે ખેલની ઔર ખેલાની પડેગી.

સ્રી સમાજ— (૯)

સારે મર્દોકા કસ બલ નીકાલ ડાલે
પુરૂષ જાતીકા કરદે બાયકાટ સારી
તમામ દુનીયાંસે મર્દ અબ ભગાયે જાતે હય
ગુલામ ઓરતોંકે સબ બનાએ જાતે હય
બસર હમારેહી યેહ હુશ્ન ઔર જમાલકા હય
ને મર્દ મુંછો કો અપની મુડાય જાતે હય
મર્દોકી હોગી આખર ઓરતસી સુરત વાહ વાહ સારે

રહીમખાન— (૧૦)

નદીઓ દાદરસ કુચ્છ દાદ કરતે રહે નાલે
તેરી રહેમત કે દરવાજે પે કયસે પડગયે તાલે
અલતો કટ ચુકા મુસલીમકા અબ કયું સર ઉઠાતા હય
જરા ઓ બે અદબ જલ્લાદ ખંજર કો તો સમજાલે
સીતારા કીસ્મતે ઈસ્લામકા યું કબા જાતા હય
કે માહે કુફ્રકે અબ તો હીલાલી બન ગયે હાલે
નખોયેંગે, નખોયેંગે કભી કુરસત મહીનેકી
અજલકા જામ પીલેયેંગે જો હય કોશરકે મતવાલે

ક્રિશ્નચંદ્ર— (૧૧)

મેરે જ્યોતિ મેરી સમાજા આંજ
ઉજડી જાની હયયેહ બસ્તી તેરી રાજા આજા
દાસકી પ્યાસ હય દર્શીનકી તેરે મુદતસે
પ્રેમકા જામ ઇસે અબ તો પીલાજા આજા
સાથ કાયદેનાથા અર્જુનસે બલીકા માધય
પર નીરખલકી ભીતો નાવ લગાજા આજા
હીંદ દરપણ તેરા મૂ તકતા હય ગોકુલવાલે
કલહય બેકલ યે ઇસે આકે આલાજા

અંક બીજો.

કોકીલા અને સાહેલીઓ—(૧૨)

ઈસ ફુલવારી કે ફુલ હય સારે દર્શન કે મોહતાજ
મય આઇ પ્યારી કલીયાં ખીલ ગઇ સબકી આજ
સોસન પીલા પડજાય નરગીસભી આંખ ચુરાય
લાલે કારંગ ઉડજાય ઓર દેખ પ્યારી ચાલ તેહારી
ગજકો આવે લાજ...........ઈસ૦
રૂપ સ્વરૂપ સોહાય ભી જબ સ્વામી દેખે ગાત
બીન સ્વામી કે કીનાબી ગુઇયાં સમજો કાલી રાત-ઇસ૦
એનનસી જાન તેહારી ઔરયે પ્રેમકી ઘાત
કીસ સુંદર સ્વામી કે મન ભર અબ તેરા રાજ

ક્રીશ્નચંદ્ર— (૧૩)

ચરન કમલ માતક તીરથ તીરથકો કયાં જાનાજી
માત દરશન ભગવત દરશન દરશન ઘરમે પાનાજી

ચંદ્ર નયન મુખ સુરજ ઉસકા ચમકે દાંત સીતારે
કેશ રચન પેશાની દીન હય શીર સ્વરૂપ સોહાનાજી
છાતી પર્વતવ શીર નદીકા યે કૈલાસ કહાવે
બાહે ડાલી તુલસીકી હય હાથ પુષ્પ પચ્યાનાજી
કહત કીશ્નચંદ્ર રાજકુમારી માતાકી હા સેવાને
જનમ મરનસે મોક્ષ મીલેગા ફીર ફીર ધર નહિ આનાજી

કેશાર પઠાણી— (૧૪)

કર લચકો મારો કામનીયા ગયા ગાડીકા પૈયા અટક દેખો
લાત ઘોડેને મારી ઝટક દેખો ઉડા ગાડીકા છાપર સટક દેખો...કર૦
પઠાણી–ભાડા તુમ જીનહર ન દેના અબ જો માંગન આય
પીદર સોખતા ગાડીવાલા દંદા ખાકર જાય............કર૦

કસ્તુર— (૧૫)

મુસલમાન તુમ, મહેરબાન તુમ, કદરદાન તુમ
હમસેના કભી ભુલ કે લડાનાજી
ખબરદાર તુમ અમલદાર તુમ ચુકે માર તુમ
મેમ્બરના નયા ટેકસ કોઇ ઘડનાજી............મુસલમાન૦

બેગમ— (૧૬)

મારે બચન સુણો અંતધીર
દુખી યા રોકી અરજ સુનોગે........મારે૦
તે ઘડીય ન જબ રાજ કરોગે
ખાલ ખેલાવ હરો સબ કી ભીર......મારે૦

ડેન્સ.

ડ્રોપ.

અંક ત્રીજો.

સરોજની— (૧૭)

એક તો અંધા વાકો જાનો જો નોલે જગ મેરા
બાહીરકે નયનોસે દેખે અંદર ઘોર અંધેરા
દુજા અંધા વોનરજન હય દેશ ઉપદેશ ન માને
મકહી ઘરમેં રહેકર ઘર વાલેકો દુશ્મન જાને નજરી૦
નજરાયા કાહેકો ફીર જાય
ભલા ધન ધામ સાથ કબ જાય
મનકો બદલો ધર્મ છોડકે અંતભયો દુખીયાર
જાયે અંધા સાંચે ગુન બીન ભુલા જગત વાસરા...નજરી૦

સરોજની— (૧૮)

ચરખા ચલને સેહીભારતમેં તેરી આન રહે
હીન્દવાસી હય તું તો ખાદીસે હી પયચાન રહે
પહોચે મે રાજમેં ખાદીયેકી પહેને હજરત
ઘરમેં અલ્લાહકી શાનસે મહેમાન રહે
રામ વનવાસકો યું ખાદી પહેનકર નીકલે
કે કંઇ કે તો અભીમાનકા કુચ્છ માન રહે
જામયે કાબા બના મકકેકો કાશીસે ચલો
રામકી ખાદીકે પરદે મેહી રહેમાન રહે

કોકલા અને ક્રિશ્નચંદ્ર — (૧૯)

નયન તોરે લજાએ રંગવાલે છાલે જીગરમેં ડાલે હમારે —હમારે૦
છોડે નાવકો અબ રામ સહારે પ્યારે, આપહી આકે લગાયેગા
—કીનારે પ્યારે
પાસે પ્યારા તો નહીં કોઇ વોહ દુશ્મન નીકલી

કીસ્કે પ્યારા કહું અભમય—નહીં પ્યારે પ્યારે
આવો આવો સહુજન ન ગમ ખાઓ નજર ન બદલો મોહે
ન સમજાવો.

મોતી કેશર— (૨૦)

છેલા થારો લાવો સંગ જતન બનવો
બલમા છોરા પકડકર જબ લાવોગે
મેરે બાપજીરો લગ્ન બનાવો
છોકરી કે બારા બરસકી પૈસા ઉડાઉ હો-લંબરવા૦

રમની— (૨૧)

રે લંઘરવા છાંડો બઇયાં મોરી
ગીર ગીર લાગીરે ચુનાર ચુડીયાં લાગી
કાહેકો કરત બારા બેરી જેરી—રે લંઘ૦
એક તો ડર મોંકેરે સાસ નંદકારે
દુજે સોતનકી ચોરી ચોરી—રે લંઘ૦

કેશર— (૨૨)

આજ કરીયો બાપુરી જો રૂશીંગાર
ઢોંગસે નીખરા કરીયો આંખ મારકે (૨)
ઘસીટા—ઓઢણી ઓઢાઇ અંગ ચોલી પયનાયકે નયનાકી સેના
—ચલાઉંગા
મોતી—નાટકકા જાનોમે સોંગ હય તુમારા
ઘસીટા—મેરે પૈસેકી બાત નહીં ભુલ્યો (૨)
કેશર—જરા નખરા કે સાથ
મોતી—માલે બાપુસે હાથ
ઘસીટા—મય હું લાડીઓ નાથ—આજ૦

છોકરીઓ— (૨૩)

ગાઓસખી આવો હેલે લગન કી બહાર
દુલ્હા તો બધા દુલ્હન બાટલીકી ડાટ્
અરી વાહ ભલી બોલી
લાડી ફેટન ગાડી દુલ્હા ટટ્ટુકસા સાથ
ગાડી જો રસ્તે મે અડી ટટ્ટુ મારે લાત...અરી–ગાયો૦

સરોજની— (૨૪)

ચલાદે શોખસે ખંજર કે કામ હો જાયે
તેરે શહીદેમે મેરાભી નામ હો જાયે
જુદા ચરનસે જો દાસી અભી હો સ્વામીજી
રહીમસે ભી મેરા રામ રામ હો જાયે
અભી ફલીખો મેરી ગરદનપે અપને ખંજરસે
જમીપે મીંમકો સરકારે સલામ હો જાયે
મેરે લહુસે ખતાંઓકો મેરી ધોદીજે
તમામ ઉમકા કીસ્સા તમામ હોજાયે
યેનાથ આ ખીરી આશા સરોજનીનીકીહય
ચરણુ કે સ્વર્ગમે ઇસ્કા મુકામ હોજાયે

કસ્તુર મોતી અને કેશર– (૨૫)

બોલો બોલો પીતા અબ કયા બોલના
છોરા છોરી હુઇ ગઇ ઓર સારી રકમ ગવાઈ
જાકે બજરીયા બાપુ લાવો અયેસાતો
બુઢીયા–બાલ–જીસ્કે સુપર પાઉડર
હાથમેં હંટર–નાક–ચુકંદર–બાપ સીકંદર દાદા ઇંદુર
ચુપ રહે બંદર બોલન અયેસો સાપકો મંતર–કયા બો૦

જાહેર ખબર

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી ભારત નોત્તમ નાટક મંડળીનો મુકામ જયાં હોય ત્યાંથી મળશે. જેઓ સાહેબોને જોઇતા હોય તેઓએ રોકડી કીંમતથી લેવાં વેલ્યુ પેએબલ અથવા નોટપેટ કાગળ રાખવામાં આવશે નહીં.

રૂકિમણી સ્વયંવર	રૂા ૦-૪-૦
સતી સવીતા	રૂા. ૦-૪-૦
કુમારદેવ	રૂા ૦-૪-૦
મેવાડી સિંહ	રૂા. ૦-૪-૦
અહલ્યાબાઇ	રૂા. ૦-૪-૦
અજીત	રૂા ૦-૪-૦
શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર	રૂા. ૦-૪-૦
ચંદ્રગુપ્ત	રૂા. ૦-૪-૦
સમ્રાટ અશોક	રૂા. ૦-૪-૦
આત્મબળ	રૂા. ૦-૪-૦
માહત્મા તુળશીદાસ	રૂા. ૦-૪-૦
યોગમાયા	રૂા. ૦-૦-૦
વીર કેશરી	રૂા. ૦-૪-૦
રંગ તરંગ	રૂા. ૦-૪-૦
મેઘ મયુરી	રૂા. ૦-૪-૦
નવ-ચેતન	રૂા. ૦-૪-૦

ચીમનલાલ બકોરદાસ દલાલ.

માલેક:-શ્રી ભારત નોતમ નાટક મંડળી.